

La muntanya dels cinc mil anys

Text i foto > PERE MARUNY

Aquest nom no és el seu ni té aquesta edat, és clar. Cinc mil·lennis és un bri insignificant en l'edat geològica del massís, i parlem d'un cim més que no pas d'una muntanya. El massís és el de les Gavarres, i el cim, el puig d'Arques.

Però és així com li diem a casa quan hi pugem: la muntanya dels cinc mil anys. I aquest nom es deu al fet que els meus fills sempre hi han vist, al cim, el radar meteorològic instal·lat l'any 2002 que ens informa en temps real de la pluja que s'atansa. Un giny evolutiu que enllaça amb el dolmen megalític que hi ha al peu del puig, que va ser erigit aproximadament a principi del tercer mil·lenni abans de Crist. Tres i dos, cinc mil anys.

Pujar els 527 metres d'altura del puig d'Arques és una experiència tellúrica. De petit, li dèiem el cim més

alt de les Gavarres, però resulta que no era veritat, ja que el superaven (tot i que escassament) el puig de la Gavarra i el d'Aiguabona. Però tant hi fa. Per a nosaltres, el puig d'Arques sempre serà el nostre sostre, el cim més estimat. Com ja ho era per als habitants d'aquestes terres fa cinc mil anys.

Quan hi soc, no em costa d'imaginar els constructors del dolmen. En el trànsit del darrer neolític cap a l'edat del bronze, en un període que ara anomenen *calcolític antic*, els pobladors de les Gavarres vivien en petits poblats de desenes d'habitants. Eren caçadors-recol·lectors amb un sistema de creences i rituals complex, i alguns es reunien al cim del puig d'Arques per enterrar-hi els membres més respectats de les comunitats. Són allà, quan hi pujo, aplegats en

comunió. Al mig, el xaman interpreta els senyals dels esperits que donen sentit a tota la seva cosmogonia i guia la comunitat per un món ple de misteris sobrenaturals i perills ben reals. Dins del corredor mortuori, un grup de dones i ancians dipositen ofrenes al sepulcre mentre a fora, aquí i allà dels tres nivells que formen el túmul circular de disset metres de diàmetre que ells mateixos han ajudat a construir, els joves observen greus la cerimònia, fent comentaris en veu baixa. Una ràfega de vent fred i sec del nord de nom impronunciable per a nosaltres els fueteja els cossos mig nus i forts.

Un d'ells es gira. El sepulcre, estranyament, està orientat al nord-est. El jove fixa la vista en aquella direcció i sent un calfred, sens dubte provocat per al-

gun dels esperits que els ronden. La vista que acompanyarà el cabdill del poble en el seu repòs etern és corprenedora. Està al bell mig d'un gran massís boscós, de formes suaus i mastodòntiques, que desemboca en una plana d'aiguamolls encara no dessecats que arriben fins a aquella gran massa d'aigua que els més savis del poblats diuen que és salada. Del mig del mar sobresurten unes roques a les quals no es pot accedir caminant. Les Medes, les batejarem nosaltres. Al nord, les muntanyes són tan altes que tot l'any tenen glaç. El jove caçador se sent feliç contemplant aquest paisatge. És el mateix que encara podem veure nosaltres des del cim, només que ens imaginem una terra menys poblada. També podem sentir la mateixa felicitat.